

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adaosurile sale „Foaia Interesantă”, „Foaia de glume”, „Bobirnaci” și broșurile „Spicuri Economice”, e: pe un an 10 cor. pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. la an! „Lib.” cu „Foaia Int.” pt. economi 5 cor. pe an. Pentru America 3 dolari; — România 40 Lei.

Foaie națională politică.

o o o

Apare în fiecare JOL.

Insertiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce se dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

Insertiunile ca și abonamentele, să plătesc înainte.

— Manuscriptele nu să dau înapoi. —

† CLEMENTE AIUDEANU

Cel din urmă tribun al lui Avram Iancu.

Simbăta trecută, în 29 Martie n., a răposat la Cîmpeni și cel din urmă dintre tribunii eroului curat și sfînt dela 1848. Avram Iancu, care să mai afla în viață: *Clemente Aiudeanu.*

Clemente Aiudeanu are o istorie interesantă și frumoasă, care ni-l arată ca pe un Român de cei vrednici a fi aduși ca pildă de mîndrie și inimă românească, care nu numai să mărturisește Român, ci și prin fapte își vedește românismul său, fiind în stare a respinge ori-ce momire streină și a-și primejdui și viața în luptele mari pe care neamul său trebuie să le ducă în această țară pentru ființa și înălțarea sa! Mai ales istoria numelui lui arată această frumusețe a sufletului lui.

Pe tatăl-său îl chema Gavrilă Beldean, și dorind el să învețe carte, s'a dus la școlile ungurești din Aiud (că de școli românești nici veste și poveste pe acele vremuri, pe la 1800!). Pe atunci profesorii unguri maghiarizau la Români cum voiau ei. Cînd intra puil de Valah în școală, ei cel dintîi lucru cel făceau cu el, era că — îl botezau de nou!

— Cum te chiamă pe tine, moi?
— Stefan Vălean, mă rog.
— De-acum te chiamă Bárdosy István. Ai priceput?
— Priceput, mă rog.
— Da pe tine, moi?
— Văsilie Petrașcu.
— De-acum te chiamă Ramonczay Laczi. Ai înțeles?
— Înțeles, mă rog.

Așa-i botezau, cum le trăznea prin cap. Nici nu cercau a le traduce cumva numele, ci le dădeau un nume cu totul nou, care le venea în mînte, numele cocîșului lor de Săcui ori a vecinului ungur cutare.

Cînd, împins de selea de învățătură, tata tribunului nostru Clemente, s'a dus să se înscrie la școala ungurească din Aiud, l-au întreat:

— Cum te chiamă, moi?
— Gavrilă Beldean, mă rog.
— Apoi de-aci încolo te chiamă Enyedi Gábor. Ai priceput?
— Priceput, mă rog.

Și „Enyedi” a rămas, că așa l-au sunat atestatele școlare.

Așa e a să înțelege că de ce avem noi așa multe nume unghurești printre cărlurarii noștri: Părinții cari să încumetau a-și da copilul la școală, să trezau cu pui de cuc în cuibul lor: copilul lor purta alt nume, „domnesc”, pe nemșie, nu mai mult numele săracilor și cinstiților săi părinți români.

Tinerului Gavrilă Beldean încă i-au răpit profesorii unguri numele, făcînd „Enyedi” din el, — dar de inimuța românească a băiatului nu s'au putut apropia. Cînd l'a făcut Dzeu mare și s'a căsătorit și a avut la 1820 un fiu, el n'a botezat pe acela „Árpád”, nici „Pista”, nici „Zsolt” ori alt nume „patriotic” ce s'ar potrivea lingă „Enyedi”, ci și-a botezat copilășul *Clemente*, dîndu-i un nume frumos roman! Și l'a crescut pe el în dragoste pentru neamul românesc și pentru bărbății săi aleși. L'a dat și el la școală, că înțelegea istețul Român că bună e știința de carte. Și l'a învățat carte cîtă i-a fost cu puțință pe acele vremuri de încă grea iobăgie. A umblat Clemente la gimnaziul din Aiud, și apoi la preparandia cath. din Sibiu, și a fost un timp învățător în Ofenbaia, apoi, bun cunoscut cu Avram Iancu, ba pretin acestuia, fu chemat, la recomandafia lui Iancu, conducător al Curții domnești a baronului Pavel Bornemisa.

Acî, ca conducător al Curții, îl ajunse anul 1848. Ungurii să ridicară asupra Curții Împărătești, cerînd că de aci încolo nația unghurească să fie cu totul neatîrnătoare de Austria și de Curtea ei împărătească și doamnă liberă peste toată Țara unghurească și peste tot Ardealul! Atunci Avram Iancu și marii săi soși, înțelegînd ce va să zică pentru popoarele din Ungaria înlăturarea puterii împărătești din Viena și căderea lor pe mîna nației unghurești, singură slăpîntoare în această țară, — să ridică îndată în Munți ca un stîlp de foc sfînt și sună din buciuri chemarea poporului românesc în jurul său, ca să-și ceară și el libertate, dacă e să se pună libertățile țării pe temeiuri nouă! Dacă poporul maghiar pune mîna pe armă ca să-și zmulgă libertate

deplină și deplină neatîrnare față de Austria, — poporul român trebuie să pună și el mîna pe armă, ca să-și ceară și să-și zmulgă și el, în noua formațiune: libertatea potrivită și trebuitoare ființei lui de popor deosebit și numărös al țării!

Că de capătă poporul maghiar singur libertăți largi, va fi vai de poporul românesc din această țară! Pentru ori-ce Român cu capul cîl de cîl luminat, lucrul era limpede: el trebuia să alerge acolo unde buciurile lui Iancu îl chema, sub steagurile acestuia!

Ungurii începură să asenteze pe sama regimentelor lui Kossuth pe toți cîți îi aflau pe la curțile nemeșești și pe iobagii buni purtători de arme. Ei asentare și pe Clemente dela curtea baronului Bornemisa, făcîndu-l „honved” de al lui Kossuth. Pe Clemente îl arșă ca fer roșu la inimă această înșimplare. El nu stete nici o clipă pe gînduri. Inima lui îi spunea în graiu limpede care e azi datorința lui și încolro merge cărarea pe care lui îi e iertat să pășască: și într'o bună dimineață Clemente răsări în Cîmpeni, unde pretinul seu Iancu aduna oști, și plin de fericire că a scăpat din tarșoșagul honveșilor kossuthiști, să înștinția lui Iancu, că vrea să-i fie soldat, vrea să-l urmeze ca Petru pe Christos, în bine și în rău, prin senin și prin foc!

Și nu vrea să se mai numească, cum i-au scris profesorii unguri numele; „Enyedi”, ci el și-l traduce pe românește: *Aiudeanul* (că Enyedi să zice românește Aiud) și lui Aiudeanul să-i zică! Iancu își îmbrășișă pe dragul pretin, și îl numi Căpitan în armata sa!

Sub comanda lui Iancu și alături de el, inimosul tiner Clemente Aiudeanul, care era acum în vîrstă de 28 ani, să aruncă în multe lupte grele și singeroase, dar și victorioase, biruitoare, pentru care purtare bună, Iancu îl numi tribun al său.

După potolirea revoluției, Clemente Aiudeanul a primit două prețioase medălii pentru vitejie, una austriacă: Crucea de aur pentru vrednicie, a doua rusă: Medalia de aur.

După revoluție a căpătat ceva slujbă de stat, în vremea absolutismului (a Nemșilor), dar nu mult a stat în ea, că îl trăgea inima să slujască de luminător poporului și

să aplică ca învățător în Cîmpeni.

Anii din urmă ai vieții sale i-a petrecut ca penzionar în același orașel din munții Apuseni, pe care i-a iubit și căroră așa de mult binele li-a dorit.

Iaca, pe scurt, istoria frumoasă a unei inimi românești prea scumpe noue. Dacă cutezătorul strein i-a schimbat tatălui său numele românesc, el a lăpădat dela sine acest nume strein și și-a luat iarăși nume frumos sunător românește! Dacă neamul a ajuns în zile grele, el a sărit acolo unde a fost lipsa mai mare și s'a pus în șirele dintîi a luptătorilor pentru drepturile neamului seu! Și până la moartea sa, a stat în slujba acestui neam, dacă nu ca luptător cu sabia, ca luminător cu învățătura a lui!

Suflet bun, curat și mare a viații în acest bărbat!

Odichnească-l Dzeu cu pace și-i facă loc între aleșii sei, — precum și neamul seu românesc îl va scrie pentru veci în șirul bărbajilor sei mari din zilele istorice dela 1848 și după acel an!

Căderea dela Sasca!

A căzut candidatul nostru național și în acest cerc aproape curat românesc!

Învățămintele ce trebuie să tragem din aceste răpiri a scaunelor noastre de deputați, prin brutalitatea celor dela putere!

De ce te temi, nu prea scapi. Și noi, după cele pășite la alegerile trecute, aveam teamă, că și la Sasca vom fi înfrinți cu candidatul partidului nostru național. Doar aplicînd acele apucături de-o mișelie fără păreche în state ce să cîrmuesc după legi „constituționale” — numai acolo mai poate ieși ales deputat contra guvernului, unde tocmai guvernul voește să-l lase! Încolo te înfrînge pe toată linia. Nu te răpune în luptă, oablă deschisă, cinstită, vrednică de o țară din mijlocul Europei și de acest veac luminat, ci îți răpește hoșește scaunul de deputat al omului tău și-l dă omului seu, — cu același drept, cu care ar veni și și-ar lua vaca cu lapte din curte și ar băga-o în curtea vecinului Árpád!..

Asta nu mai e luptă constituțională, ci sărire cu baioneta asupra unor oameni, cărora tot tu le-ai oprit a să înarma și ei, ci îi aduci naintea ta ca mâna goală, și tu cu pușca și sabia!

Așa s'a făcut și la Sasca!

S'au pus în aplicare toate mijloacele și apucăturile cunoscute nouă până la îngreșare dela alegerile trecute: Pe inspectorii de școale i-a apucat graba de a cerceta școlile, pentru a da față cu învățătorii; trimișii lui Ionescu din ministeriul cu congrua, au făcut vizite cu mult înțeles preoților; finanții au făcut vizite crîșmarilor și traficanților; biraele și ajutoarele lor au fost citate la poruncă și li-s'a legat de cap să rupă și ei barem 3-4 alegători pe lingă ei; zeci de oameni, mai ales alegători, au fost chemați la pretură și pedepsiți cu 50, cu 100 și cu 200 cor. pentru-că nu și-au cărat gușoiul ori n'au pus peatra de hotar la holdă colo ori colo, iar după asta agenți-corteși ai mișeliei mergeau și le spunea: și pedeapsa li-se șterge, și mai capeși și la mână pe-atîta bani curași, de fii cu Măria Sa Korkán! — S'a pornit adecă cu toată furia cumpărarea sufletelor strimțorate ori putrede, înfricarea prin amenințări strașnice a celor cît de cît afirmătoare de puterea statului, făgădueli cu coarne pentru cei speculanți după ceva, — și unde nici una din aceste arme n'a prins, — acolo s'a pus în lucrare virful baionetelor și ele au croit calea pe care alegătorii să meargă!

Cu două zile înainte de alege s'au închis apoi satele cu străji de jandarmi și nici unui bărbat de încredere al partidului nostru național nu i-a mai fost iertat să între prin comune, ba nici alegătorii nostri de acolo din sat, nu era iertat să mai cerceteze pe alții dîndu-le încă suflet și încurajare și povețe. Preoților cari nu erau pe față dați mamonului, nu le era iertat să se ivească nici la fereastră, casele lor ezau mereu păzite de gendarmi. S'a văzut o înmormintare păzită de 20 gendarmi, pentru ca nu cumva preotul să poată vorbi pe-acolo ceva cu oamenii ori alegătorii ei între ei! — Numai oamenii lor, cari aveau la ei punga cu ochii sclipitori ai dracului, puteau umbla în dragă voce, fiind ziua și noaptea pe capul alegătorilor, pentru a-i porni pe calea întinării și frîngerii sufleteștii! — Nici macar dreptul cel-mai mare și tare al deputaților, cari au libertate a umbla în țară peste tot locul și de care nu este iertat să se atingă nici gendarm, nici polișist, nici judecător!, nu era cinstii! Deputații noștri Dr. Pop, Dr. Vajda, Dr. Șerban, au fost de trei și de patru ori oprii de gendarmi și scoși afară din comune, ca niște oameni de rînd, sau ca niște corteși vagabunzi! — În ziua alegerii apoi, alegătorii cîți au mai fost scăpați să nu fie duși de mai înainte, e-

rau prinși ca cu arcanul și încărcăți pe căruțele korkánești și căraușiți în tabăra stricăciunii, de unde nu mai era scăpare!

Intre astfel de împrejurări e încă mirare, că s'au aflat 538 de alegători, cari s'au putut împotrivi tuturor acestor ispite și ocări și a salturi cu amenințări și plezniri cu biciul pedepselor și acestor îndreptări a baionetelor asupra lor!

Cei 538 de alegători din cercul Sasca, cari Luni în 31 Martie au curtezat totuși a să duce după îndemnul nebiruit al inimii lor și a vota cu Dr. A. Vlad, nu sunt oameni de rînd, ci sunt flacăra luminată de suflete românești, sunt adevărați eroi ai mîndriei și cinstei naționale!

Ne închinăm înaintea bărbăției și țării lor sufletești!

Despre cei trecuți în tabăra contrară, în a lingăilor de blide domnești, despre speculanții de cite ceva crîșmuță, trăficuță, slujbă de jurat ori altă prăpădenie, — făcând și fiecare celitor judecata și rostească și asupra capului lor stricat osinda sa, — noi nu-i aflăm vrednici de multă vorbă. Vălul negru al desprețului nostru, al hulei și blăstămului neamului, îi copere ca pe toți trădătorii, vînzătorii de țară și de neam!

Pentru soldatul prins ca dezertor de sub steagul armatei sale, ori încercător a și vinde pe soții săi ori țara sa, în vreme de războiu e o singură judecată: glonțul. Pentru acești păcătoși cari, în vreme de războiu național, și-au părăsit și și-au vîndut steagul și neamul, nici noi nu putem avea altă judecată, decît glonțul moral: ei sunt pentru noi morți, și nu morți în cinste, ci în ticăloșie!

E drept că multe au fost ispitele și siluirile și blăstămășiile de care guvernele ungurești și unelte lor să folosesc la alegeri și s'au folosit și la Sasca cu prisosință, — dar tot alt de adevărat e, că toate acestea prind numai între oameni de nimic! Dacă tot alegătorul e om la locul seu, toate uneltirile și zbaterile diabolilor puterii, vor fi pușcături goale duse în vînt, și mișelia lor va cădea înfrîntă în tina drumului! Numai de sufletele stricate, ticăloșite, putrede, să prind mijloacele pe care aceia le folosesc!

Korkán a căpătat 651 voturi, dintre cari cel puțin 200 au fost voturi de-a acelora, cari nefiind nici birae, nici jurași, nici crîșmari, nici altfel de oameni afirmători de deregătorii statului, — nu aveau loc în tabăra vîndușilor!

Aceste vre-o 200 de voturi sunt armata ticăloșilor care ne-au înfrînt! Pe aceștia să-i ajungă blăstămului unui neam întreg ce cade azi asupra capului lor!

Ce e de făcut?

Din căderea dela Sasca, conducerea partidului nostru național trebuie să tragă cele mai serioase încheieri pentru înmulțirea noastră po-

litică în viitor față de alegerile dietale.

Comitetul nostru național trebuie să înă samă de următoarele împrejurări:

1. Cerc mai curat românesc ea ca cel dela Sasca, (1200 voturi românești față de 200 streine) noi nu avem și nu putem avea, ba nici că ni-am putea înșine dori. Noua împărțire de cercuri n'o să dea, la nici un caz cercuri mai bune ca acestea.

2. În acest cerc nu avem un popor prost, fără carte, fără nici o cultură, dimpotrivă avem un popor care cetește mult, e luminat, e deșteptat în măsură însemnată.

3. Alegerea s'a făcut în timpuri de pace încolo în țară, cînd cei mai cu vază bărbași ai noștri, printre ei trei deputați dietali, au putut alerga în ajutorul candidatului nostru național, — așadar acest puternic ajutor nu i-a lipsit;

4. Candidat nu ai avut un om de rînd, un necunoscut poporului și cercului, ci pe cel mai popular bărbat politic din generația mai fineră de oameni, —

— și cu toate acestea, făcîndu-se alegerea după recepta lui Ieszensky, — noi căzurăm!

Cum nu vei cădea cînd vor fi alegeri peste tot locul, cînd nu-i putea pune peste tot locul de candidat pe cite un Dr. Vlad, și acela nu va putea avea „corteși” pe un Dr. Pop, Dr. Vajda, Dr. Bontescu, Goldiș, și ceilalți, cari răpesc cu ei bunul popor?

Cum nu vei cădea?

Iaca pentru-ce, credem că e de neapărată trebuința, ca conducerea națională să chibzuiască asupra acestor fapte și să iee hotăriri, că ce e de făcut în viitor, atunci cînd alegerile de deputați să vor face tot după această receptă a celei mai obraznice tiranii constituționale?

Cînd și-a închis satele cu două zile înainte de alege, cînd oamenilor nostri li-se pune baioneta în pept oprindu-se a mai cerceta pe alegători și a să sfătui cu ei, și numai corteșilor lor le e iertat a umbla, sub scutul baionetelor și a umbrii nopții, să ne strice poporul, cînd nu te lasă să mergi să-ți aduni alegătorii, ci numai banda corteșilor lor își poate face liberă mîndrele prin comune, — iertat e ca peste tot să mai mergi printre codrul de baionete la alege, sau că prin un cuvînt bărbătesc să protestezi contra acestei încălcări a libertății cetățenești și să-ți cruși pe oamenii buni de sîngerările sufletești ce trebuie să le îndure în-jurul acelei rînjiri a tirăniei?

Nu ne spunem încă azi părărea. Cei chemați să chibzuiască. Căci prea sunt grele cuvintele ce au de a chibzui. Sau pe temeiul legii celei nouă, nu va mai fi așa? Nu, ci poate mai rău!

Dr. Aurel Vlad.

Cel ce a luat vre-odată parte viață dela începutul mișcării în cerc în preajma unei alegeri și până în ceasul din urmă cînd să vestește sfîrșitul votării și că cine a ieșit dară biruitor, și a gustat toate aprinderile, și dulci și amare, din cursul alergării printre oameni, cine a simțit în pietul seu azi pilpăirea flăcării de nădejde în biruință și mîne stringerea de inimă a desnădejduirii, — iritarea, oboseala, indignarea și scrișnirea dinților în ajunul unei alegeri noi, și mai ales

cel ce cunoaște pe Dr. Aurel Vlad care merge cu tot sufletul, cu toți nervii, cu toată inima sa în aceste lupte, acela, privind lucrul și după alegerea dela Sasca, nu poate să aibă decît cea mai sinceră admirare față de acest apostol național fără samăn!

Sunt unii care zic: Dar ce a mai și cercat? N'a pățit'o la Orăștie, unde cu recepta lui Ieszensky fu învins?, n'a pățit'o la Caransebeș, în acest cerc bănașan asemenea foarte puternic românesc?, — nu putea prevedea că și aci tot așa va păți, dacă puterea ia cu aceleaș mijloace lupta contra lui?

Ba da, zicem noi, Dr. Vlad știa că în ce luptă să avîntă, știa contra a ce mijloace are să lupte, — totuși, cînd Dr. Maniu, pe care l'a numit comitetul întii, a venit și i-a spus, că dsa nu poate lua asupra sa prea greaua sarcină de a să apuca de pept cu îndrăcîții contrari politici ai zilelor noastre, și l'a rugat pe Dr. Vlad să primească dînsul aceasta luptă, care va fi mare și înverșunată, — dl Dr. Vlad nu s'a mai gîndit, ci, gata cum e totdeauna la orice luptă națională, a luat de nou calea alergării obositoare și istovitoare și zdrobitoare de nervi și risipitoare de cheltueli, — și s'a dus între frații nostri din cercul pus la probă de foc național, și și-a implinit acolo chemarea în chipul cel mai ideal ce să poate aștepta dela un luptător național!

E mare și sfînt și greu, din cale-afară greu, apostolatul național pe care Dr. Vlad îl slujește și pentru care atîtea oboseli a luat asupra sa și atîtea a suferit și a jertfit.

După alegerea dela Sasca trebuie să-i recunoaștem aceste jertfe și aceste slujbe sfînte ce li-a adus iar neamului.

Căderea dela Sasca să nu-l atingă în hotărîrea și bărbăția sa. În ochii întregului popor român Dr. Vlad nu să întoarca dela Sasca între noi ca un biruit, ci tocmai ca un strălucit erou biruitor!

Căci dacă printre atîtea uneltiri, prin atîtea siluiri și mișelii, luîndu-se de piept cu întreagă puterea de stat, a putut să adune și să înă în jurul său 538 de alegători, — aceasta n'o poate face decît un mare erou național! Și e de o mie de ori mai măreață o „cădere” în mijlocul acestor 538 de alegători, cari și ei fiecare era un erou al neamului, — decît o „biruință” nemernică, ca a nevrednicului seu contrar! Lupta dela Sasca a pus pe fruntea dlui Dr. A. Vlad o nouă comună de lauri, l'a ridicat de nou în vaza întregului neam. Noi îl primim la reîntorcerea între noi cu un sincer și călduros: Să trăiască!

Leagăn bănașean

Principelui Mircea al României.

Domnul T. Rotariu, forestier în Prigor (Bănat) a avut un gînd interesant și frumos: Afînd de nașterea unui nou Principe român, Mircea, s'a hotărît să-i pregătească un dar drăguț, anume un leagăn, așa să fac prin Bănat, leagăn de purtat în spate, care numai în părțile bănașene să și vede.

Și a lăsat să i-se, facă unul cu multă măiestrie lucră, foarte frumos, și înestrat cu procovîță (copertoare) națională, cu perință îm-

podobită cu flori bănațenești, cu fringhiile obicinuite și cu tot ce să ține de el. Lucrurile acestea le-a făcut soția dlui Rotariu, așa după cum să poate în granița Bănatului, pe la Caransebeș.

A luat apoi drăguțul dar și l'a dus de l'a dăruit însuși Curții Princiare române în Palatul dela Cotroceni (lingă (București). A fost primit cu multă bunăvoință și plăcere. Iar zile trecute dl Rotariu a primit dela Curtea princiară următoarea scrisoare de mulțumită pentru drăguțul dar bănațean:

„Casa A. S. R. Principelui României,
— 8 21 Martie 1915.
„Domnul meu!

„Am onoare a Vă vesti, că am predat AA. LL. RR. Principilor României prea frumosul Jeagăn bănațean, ce-ați avut gingășia a trimite pentru Principele Mircea.

Altețele Lor Regale viu mișcate de această luare aminte, mă însărcinează a Vă arăta prea călduroasele Lor mulțumiri.

„Primiți, Vă rog, Domnul meu, încredințarea deosebitei mele considerații.

„Maestru Curții:

„General ad. Robescu. m. p.“

A fost un gând frumos acel al dlui Rotariu și al doamnei, pentru care sunt felicitați de toată lumea.

Războiul.

O primejdie înceată, alta să ridică! Pe eînd războiul cu Turcii e pe sfârșite, — Muntenegrenii provoacă marile puteri, cari sunt silite a-și trimite corăbiile de războiu la hotarele Muntenegrului.

Patru mari puteri trimit câte câteva vase de războiu spre Muntenegru, ca să-l silească a despresura orașul Scutari!

Scutari pe cale a cădea și el.

Cumplita încăerare între Bulgari și Turci e în slingere. De câteva zile nu s'a mai dat nici o îmbrățișare cruntă între ei.

La Ceatalgea au fost cele din urmă sîngeroase încăerări. Pe cînd la Adrianopol Sukri-pașa își pușca cele din urmă gloanțe, pe atunci și liniile de foc dela Ceatalgea, de sub comanda lui Enver-bey, să aruncase cu cea din urmă furie asupra Bulgarilor, — dar au fost bătute de Bulgari! Orașul Ceatalgea a căzut iară în mâinile Bulgarilor. Ca mâne-zi Turcii au mai zdrobit și ei o coloană bulgară, de vre-o patru regimente, — apoi a încetat focul. Turcii s'au retras după întărituri și Bulgarii îi lasă de-ocamdată în pace, căci au pășit trimișii marilor puteri să facă pace între ei. Turcia va primi acum pacea așa cum i-se cere, că nu mai are încotro.

— Dela Adrianopol Bulgarii au cules trofee (lucruri de războiu) foarte prețioase: 650 tunuri, apoi zăci de mii de arme și care de cărușit și cai și gloanțe. Și 65'000 de soldași au căzut prinși, dimpreună cu 860 de ofițeri și 13 generali în frunte cu viteazul Sukri-pașa!

Sukri-pașa și generalii și ofițerii mai înalți au fost puși pe tren și trimiși la Sofia ca prinsoneri. Cînd a ajuns trenul cu ei în capitala bulgară, lume nenumărată îi aștepta și armata ieșisă afară. Fiecare general și ofițer își avea servitorul seu lingă el. S'au dat

jos în șir. Numai Sukri-pașa își avea sabia pe care Regele Ferdinand i-a dat'o napoi în semn de mare prețuire a vitejiei lui, — iar ceilalți, și generali și ofițeri, erau desarmați.

La coborîrea din tren un general bulgar a pășit naintea lui Sukri-pașa și l'a asigurat de admirarea națiunii bulgare și de stima sa. Li dorește să se simtă bine în mijlocul orașului bulgar al cărui oaspe între împrejurări grele, este.

— Pe cîmpul de războiu e acum liniște. Să încep tîrgurile de pace.

Scutari, cap de pricină!

Dar e primejdie nouă și îngrijitoare în jurul orașului Scutari și și a Muntenegrului! Puterile mari au hotărît că acest oraș să se țină de Albania, să fie chiar capitala Albaniei, și Muntenegrenii nu vor să audă de asta. Ei zic că li-se cade lor și lor! Și, contra îndrumărilor venite dela marile puteri. Muntenegru-ajutat de Sirbi, bate de vre-o 3 zile cu tîrie furioasă celatea, voinde s'o silească a i-se pleca, — cu gînd ca apoi, precum își țin Bulgarii Adrianopolul, Grecii Ianina, Șirbii Djacova, — așa ei, Muntenegrenii, să-și țină Scutari!

Nesupunerea Muntenegrului a silit puterile a păși cu arma contra lui!

Zilele astea pleacă vre-o 8 vase de războiu de-ale Austro-ungariei, Germaniei, Italiei și Angliei spre Marea Adriatică, la țarmii Muntenegrului, ameninșindu-l cu tunurile, ca să se plece hotărîrii puterilor și să despresoare orașul Scutari! Dacă altfel nu merge, soldații de pe corăbii vor fi coboriși și vor înainta spre orașul impresurat, — și dacă Muntenegrenii li-se vor împotrivi și lor, — iacă schintea unui nou războiu! Marile state ar începe a pedepsi pe micul Muntenegru, — la ce tovarășii sei ar răspunde sărindu-i în ajutor, și — bunul Dzeu știe ce va urma încă!

Că e bătător la ochi, că Rusia și Franca nu iau parte cu corăbii la demonstrația și dogeana asupra Muntenegrului!

Dacă Muntenegru tot nu se va supune, — în clipa asta încă nu putem ști ce va face, — apoi e semn vădit că el o face asta îndemnat de spriginitori și ocrotitori tari!

Zilele astea să va vedea ce va fi. Primejdia e viuă și aci, — ca și între România și Bulgaria!

Primejdia dintre România și Bulgaria.

Zile pline de griji! — Trei ministri români cer mobilizarea armatei, că de nu, să retrag din guvern! — Ci-că Bulgaria ar fi trimis deja 100'000 soldați la granițele Dobrogei.

Luni s'au început la Petersburg sfătuirile între trimișii marilor puteri, cari să năzuesc a face pace între România și Bulgaria.

Despre aceea, că la ce înțeles ar fi ajuns, — nu s'a putut afla încă nimic!

Din neliniștea ce domnește înse la București, să vede, că încordarea e foarte mare între partizanii celor două state. Pretințele Bulgariei ar dori ca România să fie respinsă cu cererea ei asupra orașului Silistra; sprijinitoarele României sunt pentru-a li împăcătă Țara, dîndu-i-se ce cere!

Văzînd că-lucrul nu merge neted și bănuînd că toată trăgănarea ce să face la Petersburg n'ar avea alt scop decît să dea Bulgariei răgaz, timp, pentru a-și aduce trupe spre hotarele României, — să spune că trei din ministri români cer soșilor lor, ca armata să fie numai decît pusă pe picior de războiu și trimisă în Dobrogia, că de unde nu, ei să și retrag din ministeriu! Și lumea mare la București și încolo în Țară, e de aceeași părere!

Trecem dar prin zile cît să poale de pline de primejdii!

Mai nou! Știrea cea mai nouă pe care o aflăm azi, Joi dimineața, ca venită din Sofia (capitala Bulgariei) sună așa:

Bulgaria a făcut României următoarea propunere nouă:

Bulgaria, ca să încungire un nou războiu, va da României orașul Silistra, dar pe lingă învoiala, că România să răscumpere cu bani casele și grădinile Bulgarilor ce vor ieși din oraș, — și apoi Bulgaria va zidi orașul Silistra de nou, cu ceva mai în sus pe țărmul Dunării, tot așa la hotarele țării, cum e și azi oraș dehotar.

— O știre din Paris spune, că ministri Franciei și Angliei își pun toate puterile ca să împace cele două țări, așa ca amîndouă să fie mulțumite, — ca apoi să le atragă pe amîndouă spre alianța lor (ruso-franceză-engleză).

— Zilele trecute să spunea, că unii bărbați de stat ruși umblă cu gîndul să dea ei României napoi o parte a Basarabiei, hotarele mai apropiate de gurile Dunării. În schimb România să nu mai ceară Silistra, ci să mulțumească cu hotar mai mult pe țărmul Mării. Așa ar fi și Bulgaria și România mulțumite și Rusia s'ar putea apropia de ele mai ușor atrăgîndu-le pe amîndouă pe partea politice sale (adecă mai ales pe România, după care tare să rupe s'o cîștige).

Din România.

Societatea gazetarilor Români de pretutindenea.

La București s'a înființat de curînd un nou și mare așezămînt, care are de scop a ridica bunătața și vaza gazetăriei române, prin aceea că va purta o grijă mai mare de înșiși muncitorii în acest însemnat ogor național, de gazetari, asigurîndu-le viitorul mai bine decum le e azi. Societatea gazetarilor va purta grijă de îmbunătățirea stării materiale a luptătorilor cu condeul, a acestor soldați ai culturii, dar și de ridicarea vazei, a stării morale, a gazetăriei române.

În alte țări să află demult astfel de societăți. Încă mai multe, nici nu numai una pentru toți. Și ziarștii unguri din Pesta au societatea lor, care a ajuns bogată, și a cărei fonduri, averi, cresc mereu.

Românii aveau la București una mai mică și restrînsă, e „Sindicatul ziarștilor“, care însă cuprinde în sinul seu numai pe redactorii dela foile de zi din București, — pe cei dela cele cari nu ies în fiecare zi, ori nu-s în București, nu-i primește.

Noul așezămînt e pus pe temeiuri mai largi, mai primiltoare, mai încăpătoare: În noua Societate vor fi postii să între ca membri toți redactorii și colaboratorii (împreună lucrătorii din o redacție), fie

că foaia iese zilnic, fie că mai rar, și fie că iese foaia în București, fie-că aiurea în Țară.

Ba, ceea-ce e interesant și pentru redactorii dela foile noastre de aici din țară și de aiurea, e faptul, că noua societate va primi printre membri sei și pe redactorii foilor românești de din afară de Regal, — așadar și pe cei dela noi și pe cei din Bucovina, din Rusia, de peste Dunăre, de ori unde ar fi, dacă-s redactori de foi românești cinstite!

Noul așezămînt va ajunge a fi cu vremea de mare și negrăit folos. El va putea încuragia pe mulți redactori tineri de ai noștri la școli mai înalte și bune de gazetărie, dela care venind napoi, să poată începe a îngriji gazetele noastre așa fel, ca ele să fie cu totul pe un picior cu cele mai bune gazete streine, ori să se întrecă chiar cu acelea!

Prelegerile

„Asociațiunii“ în cercul Sebeșului săsesc.

Despărțămîntul Sebeș al Asociațiunii a hotărît ținerea unui șir frumos de prelegeri populare prin comunele din cuprînsul seu. Prelegerile s'au și început în 23 Martie, în însuși Sebeșul, vorbind dl Enea Medean despre „Cambia la noi“, și dl Dr. Seb. Stanca ținînd o prelegere cu schiopliconul, — iar Dumineca trecută, în 30 Martie, s'a ținut a doua prelegere în Sebeș, vorbind dl Ioan Pavel chestii culturale și dl Dr. Stanca arătînd al doilea rînd de chipuri din schioplicon și povestînd înțelesul și în-sămîntatea lor.

Șirul prelegerilor să va urma încă până în Iulie, și anume: în 6 13 și 17 April vor urma încă prelegerile în Sebeș, prelegînd dnii: Iosif Goia, Dr. Iosif Boilă, Ioan Pavel, Cornel Cărpinișan, Constantin Băilă și Dr. Stanca. — Să vor urma apoi în șirul acesta:

În Laz la 6 Maiu n. Gheorghe Albu: Despre Reuniuni. Dr. Seb. Stanca: Schioplicon.

În Săsciori la 11 Maiu: Ioan Albon: Chestii financiare. Enea Medean: Organizarea econ.

În Răhău 18 Mai: Cornel Cărpinișan: Chestii iuridice. Dr. Seb. Stanca: Schioplicon.

În Cut 25 Mai: Ios. Goia: Cartea funduară. Ioan Pavel: Chestii culturale.

În Cîlnic 1 Iunie: Dr. Ios. Boilă: Din drept. Dr. Seb. Stanca: Schioplicon.

În Pianul de jos 3 Iunie: Enea Medean: Cambia la noi: Dr. Seb. Stanca: Schioplicon.

În Loman 8 Iunie: Gheorghe Albu: Reuniunea de înmor. Alex. Duvlea: Cauzele sărăciei.

În Vinț 22 Iunie: Ambr. Tatar: Din economie. Dr. Ios. Boilă: Din drept.

În Petrișalău 29 Iunie: Ios. Goia: Asigurări. Dr. Seb. Stanca: Schioplicon.

În Strugar 6 Iuliu: Gheorghe Albu: Reuniunea de înmor. Const. Băilă: Chestii economice.

În Sebeșel 13 Iuliu: Enea Medean: Băncile populare. Dr. Seb. Stanca: Schioplicon.

În Pianul de sus 20 Iuliu: Dr. Ios. Boilă: Din drept. Dr. Seb. Stanca: Schioplicon.

Fapte nobile.

Avem bucuria a putea vesti și astăzi două fapte frumoase la această rubrică, în care vin pomeniți numai oameni cari a căror gândire înaltă și simțire aleasă, e pecetluită și prin fapte de aceeași frumusețe. Iată ce putem vesti pentru azi:

I. În Borgobistrița (comit. Bistrița Năsăud) a avut loc în 9 Martie cununia dlui învățator Constantin Partene, cu doara Aurora Monda, fiica dlui inv. pens. Iacob Monda din Borgobistrița. Oaspeții aleși s'au înșiruit la masa veselă în jurul fericiților miri și a părinților lor, și și-au petrecut în cea mai deplină bucurie până în ziua următoare.

După masă, în decursul veseliei, oaspeții aleși și-au arătat față de tinera pereche dorința de a juca mireasa „pe bani”, după vechea și frumoasa datină românească. Fericiții miri s'au învoit, dar cu înțelesul, că banii ce să vor aduna din jocul miresei, să se dăruiască — „Fondului ziaristilor români” din Ungaria. S'a primit cu înțelegere. Și s'au pornit domni să joace mireasa, plătindu-i fiecare jocul cu cît putea. S'au dăruit cîte 6 cor. 4 cor. 2 cor. 1 cor. care cît îl lăsa socoteala lui. Și s'a adunat suma destul de frumoasă de 40 cor., care s'a și trimis la administrația fondului. — Trimiță Dzeu tot harul seu ținerii perechi de a cărei nuntă s'a legat pomenirea acestui fapt frumos.

II. Dl Ioan Ivan din Șmig (lingă Medias) avînd o zi de bucurie în familie, că i-a dăruit Dzeu o fetiță, la prinzul după botezul copilului, a pofțit și pe vre-o 4 prietini. După veselia botezului, oaspeții au voit să dăruiască pe mititica cu ceva. Dl Ivan a răspuns că pentru însași copila nu primește darurile, ci, dacă chiar voesc, dă primește darurile în numele copilului, avînd a le trimite „Fondului ziaristilor” dela noi. Și au dăruit 10 cor. pe care le-au trimis administrației „Libertății”, care la rîndul său le-a trimis la banca „Ardeleana” unde să chivernisește acel fond.

Dee Dzeu ca în plin să iasă toate frumoasele nădejdi și visurile de părinte în care fericiții părinți își învâluie pe draga lor mititică. — Faptă de laudă au legat ei de ziua botezului ei, — cuvinte și fapte de laudă să-i însoțască toți pașii vieții!

Din Rusia.

Părțile luminoase și cele întunecate ale vieții în această uriașă împărăție!

Correspondentul (trimițătorul de știri) din Rusia, al unei foi din Viena, scrie despre viața din împărăția Țarilor, printre altele următoarele:

Poporul rusesc e suferitor și îngăduitor, ca puțin altele. Dacă să aude de revoluție, de bombe, de dinamită, acelea le aruncă în suflății pentru o libertate deplină, cari nu fac parte din poporul înșuși. De altfel, ca om din popor, dacă nu-ți bați capul și cu treburi mai presus de lucrurile tale de toate zilele, apoi poți să fii mul-

țumit în Rusia, căci droaia de poliști, de deregători, de judecători, toți își țin ochii ținți asupra mișcărilor ce ar cuteza a umbla să înșele, să păgubească în un chip ori altul pe oamenii mai proști ca ei. Înaintea judecării dacă slă un țăran cu un domn, țăranul, și fără apărător, e aproape sigur că cîștigă pîra, dacă are numai cît de cît dreptate, căci și județii țin mai tare cu poporul, cu cei oropsiți.

Și tocmai fiindcă știu că ce îi așteaptă pe cei ce fac blăstămății cu cei mai mici ori mai proști ca ei, — în Rusia nu să pomeneste ca servitorul să meargă să pîrască cu dreptate pe stăpîn pentru că l'ar fi scurtat cu ceva, nici cărăușul pe cel cărăușit, căci și stăpînul și cărăușitul să ferească de foc a ajunge în fața poliției. Nici pe tramvai ori pe tren nu să pomeneste ca călăuzul să fie grobian cu călătorii (ca în Ungaria), că-i vai de fundul pantalonilor lui, că așa-i trage la poliție 25 cnote, de vede pe păreți tot regule de purtare cuvîncioasă cu oamenii!

Dintr'asta parte n'ar fi rău în Rusia.

Dar, pentru sufletele dornice de largă libertate, își are încolo viața în Rusia și laturile sale negre, amare, strîngătoare de gît! Așa de pildă libertatea presei (a tiparului de foi și cărți) e finută foarte de scurt! Ce numai nu-i place procurorului (care cetește foile înainte de a să da la tipar), tot șterge și nu-i iertat să se tipărească! Numai lucruri nevinovate și cari cresc lumea în aerul acela de supunere și tăcere ca în casarmă, — e iertat să se tipărească. Pe lingă foile rusești, sunt foarte răspîndite în Rusia foile nemțești. Să cetește mult nemțește, — dar acelea nu scriu nici un cuvînt despre politica Rusiei și despre familia Domnitoare.

Dar de-s ținute așa de scurt foile din țară, nu mult mai bună soartă au nici foile ce vin din celelalte țări ale Europei. Foile ce vin din alte state, sunt duse dela tren de adreptul la procuror, unde li-se face „cenzura” (cercetarea, cernerea), de e ceva rău în ele ori nu, de pot fi lăsate să fie ceteșite și de supușii și mușii cetățeni ruși ori ba! Căci, zic conducătorii Rusiei, poporul nostru e pacinic și nu trebuie să lăsăm ca să se bage și în vinele și în sufletul lui „veninul” din scrisesele din afară! Pentru aceea foile ce vin din afară sunt ceteșite de cenzori și ajung în cafenea ori la mîna celui adresat numai — peste două zile. Dar cum? Cu articoli întregi trași cu negru, ca cu zmoală, de nu să mai poate celi nici un șir în ei! Ce a crezut domnul cenzor că e „venin” pentru sufletul supus rusesc — aceea copere cu zmoală ca să nu mai fie primejdios!

Așa merge în țara cnutului (bi-ciului cu plezne multe ce au plumbi în virful lor).

Multe sunt rele în această împărăție, dar și multe bune, de zece ori mai bune ca la noi! Ca cel puțin acolo nu-i slobozită droaia de mișei asupra poporului și a tuturor nepricepușilor, ci ești scutit cel puțin de jaful răilor. Dar la noi sufletește ești tot așa de chinuit ca în Rusia, și încolo ești lăsat pradă și alor răi, iar cînd mergi să-ți cauți dreptul tău cît de cît, nu prea ai la cine-l cere!

Glas de durere din Săcuime.

Păziți-vă, Români, școala ca lumina ochilor!

D-le Redactor!

În durerea noastră cea mare, venim la Dvoastră să ne plîngem macar prin foaie pentru pierderea școalelor românești din Treiscaune. Căci sufletul strîmătorat, desnădăduit, aleargă spre locuri unde află încă suflete cari să-l înțeleagă, cu cari să-și împartă durerea, dela cari să-i cadă bine o vorbă alinătoare. Sufletele noastre românești aleargă, cu ochii lor înlăcrămați, la redacțiile foilor noastre naționale, cu acea nădejde, cu care sufletul creștinului năcăjit la lăcașul sfînt, la mîngăitoarea biserică.

Știm noi bine, domnule redactor, că nu este în puterea Dvoastră a ne ajuta și a ne deschide școalele închise de stăpînire.

Dacă lucrul acesta Vi-ar fi cu puțință, o, Doamne, știm noi că ați face minuni pentru noi! Dar și dragostea D-voastră de neam și de tot ce e românesc, e mai mare decît puterea de a ne ajuta. Tot ce Vă putem cere este doar, ca să ne ascultați plîngerea și să-i dați glas în gazetă. Poate ne veți mîngăia și alina și D-voastră cu o vorbă bună, poate că, tipărindu-ne năcazul, el va sluji altora de povajă și îndemn ca să se ferească a nu păși ca noi.

O vorbă românească de pe la noi spune, că tot pățitu-i priceput. Noi am pățit'o, dar ce folos că ne pricepem acum cînd e prea tîrziu! Iată povestea noastră tristă:

În comitatul Treiscaune ni-s'au închis, pe urma legii urgisitului Apponyi, șase școale românești. Știți Dvoastră ce va să zică asta? Șase școale românești închise nu înseamnă aici numai că vom avea șase comune românești cu un popor proslit și rămas înapoi, ca aiurea în Ardeal, ci înseamnă șase sate maghiarizate, pierdute pentru legea și limba strămoșească!

Românii aici nu locuiesc, ca în alte comitate, în grămezi mari, închegate și curat românești. Dacă ar fi așa, școala ungurească nu i-ar putea face unguri, i-ar face cel mult mai proști și mai lipsiți de carte. Ci aici Românii locuiesc amestecați cu Săcuil, și anume așa,

că ei sunt mult mai pușini ca Săcuii. După statistică (numărătoreea de popor), din o sută de locuitori, abea 15—16 sunt Români și 84—85 Unguri, Săcui. Așa fiind, Românii învață repede ungurește, să deprind cu obiceiuri ungurești și apucă pe calea maghiarizării ca pe un povirniș la vale, de nu se mai pot întoarce la deal!

Pe povirnișul acesta singura piedecă ce ne-ar putea oprî pe loc, ar fi școala românească! Altfel căruța noastră va merge tot mai jos și tot mai repede spre prăpastia înstrăinării în mocirla maghiarizării, care de mult așteaptă să ne înghiță.

Cum s'a întîmplat că s'au putut pierde cele șase școale românești? Trebuie să spunem cu durere, că ele au pierit din pricina noastră, mai mult decît din pricina stăpînirii! În unele locuri preoții nu au luminat poporul în deajuns, ba par'că s'au bucurat de mamonul scilpilor al plății de catechet, căci ei nădăduiau să învețe pe copiii religia românească în noua școală ungurească!..

În alte locuri preoții și-au făcut datoria, dar în zadar. Au îndemnat poporul să jertfească pentru școală, dar, vorba românească, au tocat la urechea surdului. Oamenii n'au înțeles chemarea păstorului și au apucat pe calea rătăcirii, după ademenirile lupilor vicleni și răi. În comuna Zagon, de pildă, ei au început să cîrtească că nu vor mai merge nici la biserică unde bătrînul preot Neagovici le vorbea prea mult de arunc (darea de cult sau birul bisericesc)! Și așa școala din Zagon s'a închis. Văzînd consistoriul din Sibiu primejdia, a hotărît să dea Zagonului un ajutor de 800 de cor. Ei, dar — era prea tîrziu! Cînd zagonenii au vrut să deschidă din nou școala închisă, stăpînirea a strigat înfuriată: Termettel!, și a trimis jandarmii ca să o închidă din nou! Pentru ce? pentru că legea lui Apponyi, vicleană meșteșugire, spune că dacă o școală a fost închisă odată, din pricina sărăciei oamenilor, ea nu mai poate fi deschisă nici odată, sub nici un fel de cuvînt!

Zagonenii n'au cunoscut această cursă ascunsă în mreaja încilcității a legii, iar acum, după ce au căzut întrînsa, să zbat ca peștele pe uscat, ca să scape.

Acuma ar fi bucuroși să plătească aruncul, ori-cît de mare, ca să capete iarăș școală, dar degeaba! Și în năcazul și desnădejdea lor, comitetul parochial din Zagon a hotărît, să nu voteze bugetul (cheltuelile) bisericii, pînă ce nu li-se va da școală românească!

Iaca unde duce nesocotința poporului. Ori-ce cîntă e zadarnică. Zagonenii nu vor mai avea școală românească, pentru că nu au ascultat glasul păstorului lor, cînd îi povănuise să primească aruncul bisericesc. Zagonul este un sat mare, cu cu vre-o 6000 suflete, din care numai 1000 sunt Români și 5000 Unguri. Judecași și D-voastră

unde vor ajunge cu timpul pușinii români lângă alița ungrilor, fără școală românească?

Acum jalea noastră e fără mîngere și vaele noastre fără folos. Dar din pățania asta vor putea trage învățătura celelalte sate din țeară și din ținuturile plime de dăruite. Să nu uite, că singura mîntuire națională e școala românească! Fără de ea suntem pierduți, ca oile cari și-au strical singure ocolul care le apăra și acum stau risipite, bătute de vremuri și sfășiate de lupi!

Români, învățați din pățania noastră și vă cumițiți: păziți-vă școala ca lina ochilor!

NOUȚĂȚI

MUGURII

Acum cînd primăvara începe să ridă atît de prietenos, cînd soarele cu belșugul său de căldură, începe să mîngăie vietățile de pe pămînt, trezindu-le la o nouă viață, nu va fi fără interes o privire în taina gingașei vieți a mugurilor în dezvoltare, dezvoltare ce își are povestea sa frumoasă și poezia sa. Un iubitor al naturii scria despre asta în „Nat.” (1909) următoarele interesante băgări de samă:

Primăvara oricine poate prinde cu ușurință viața arborelui. Cîntă vreme e cuprins de amorțea iernei, pare tot una cu vreascu uscat din deșisul pădurii, dar de îndată ce soarele să ridice mai sus pe cer, iar haina albă de omăt să duce fășii, fășii, arborele învie. Rădăcinile sale adînc înfipte în pămînt să pun pe lucru, sugînd cu lăcomie apa scursă picătură cu picătură printre firele de țărîna. Prin țevi nenumărate, strînse grămadă în lemn, să ridice suc, ca și singele în vinele omului e muncete. Dacă rupi o ramură de viță de vie proaspăt desgropată, ori de mesteacăn, ca lacrimile cadă suc, ce duce putere de viață către cununa crenguțelor fragede, respirate spre vîrful trunchiului. E semn că arborele să pregătește pentru traiul de vară; parcă el a căpătat cunoștință că vremea prielnică pentru zilele lui de viață a început și că nu trebuie să peardă nici o clipă din mîngăierea blîndelor raze de soare. Urmarea acestei hărnicii timpurii să vede de îndată. Presărați în rînduri regulate dealungul ramurilor tinere, mugurii așteaptă hrana ce le vine din belșug dela rădăcini. Ei sunt nădejdea de un an al arborelui, ei sunt purtătorii odraslelor tinere, mărute, ce trebuie să plelungască traiul neamului. În ei să adună nu numai puterea de viață a ființei, dar și toată podoaba de vară, a cărei clătinare ușoară de vînt naște muzica de foșnet ce ne oprește pe loc în liniștea serei.

În dorința de a răsufla aerul întărit de primăvară, preumblîndu-te prin grădina ce să trezește din amorțea gerului, apropie-te de o tuță de liliaci și rupe unul din cei doi mugurași ce stau față în față ca niște frați gemeni. Nu auzi nici o un oftat de durere, dar locul de unde le-ai desprins, se umezește îndată de lacrima venită din tîmnițul adînc al pămîntului. Cu un vîrf de ac dă într-o parte solzișorii bruni ce învălesc mugurașul

ca și scutecele pe un copil, și vei vedea, că mugurele nu e decît o ramură cu frunze ori cu flori strînse grămadă în încăperea lui micuță. Florile sunt, e dreptul, necolorate, dar cu întreaga lor alcătuire minunată; frunzele sunt boțuite, dar au tot ceea ce le trebuie ca să se pue pe lucru de îndată ce hrana venită din pămînt le va face să se desfășure.

Fără să vrei, te gîndești la o asemănare cu copilașul din fașă, a cărui gîngurire e începutul vorbei de mai tîrziu, ce dă din mîni, dar încă nu știe să apuse; țipă cînd îl doare, dar nu are încă putere să se apere. Cîntă grije nu pun părinții lui până ce-l văd mare! Cîntă pază să nu să îmbolnăvească, el, care ușor să poate îmbolnăvi, deși poate răbda mult. Dragostea de copil și îngrijirea dată e toată arma omului pentru-ca firul neamului să nu să rupă. La fel e și cu mugurele, deși bucuria, durerea, risul ca și plînsul plantelor, sunt mute. Nu le simte ori-cine, dar une-ori sar în ochi, de mult cît să dovedesc

Primăvara e vremea cea mai schimbăcioasă. Azi e zi de vară cu soare ca în lunie, mine poate să fie zi de toamnă, ori de iarnă cu brumă ori îngheț. Vrăbiile să pot ascunde sub streșina casei, încălzindu-se unele de altele; copilul care sburda în credință că a scăpat la soare, poate să se adăpostească lângă soba caldă, ce a înlocuit toată iarna soarele. Mugurele, copilul plîpînd al arborelui, rămîne supus vremurii. Cînd e cald, amăgît de razele de căldură, dă să și scoată afară căpșorul; cînd e învăluit de brumă ar pieri, înghețîndu-i membrele gingașe, dacă planta bătrînă ce a îndurat multe, nu s'ar fi îngrijit din vreme. Încearcă de pune mîna pe un mugure de castan, unflat și gata să crepe chiar dela sfîrșitul lunii Martie. Iți tragi repede, fără să vrei, degetele de pe el, căci simți că e lipicios. Pe lângă scutecele groase — solzii castanului — ce-l învălesc, planta mai fabrică și un clei rășinos, cu care le unge. Explicarea e lesnicioasă de dat. Primăvara fiind ploioasă, iar vremea iute schimbătoare, de nu ar fi oprită să se vîre printre solzi de cătră rășină, apa ar putea îngheța peste noapte, potopînd întreg țăsutul plîpîndelor frunzișoare, pedepsite că au avut dorul de a să desfășura așa de timpuriu în bătaia razelor înșălătoare de soare. Și cu cîntă băgare de seamă nu ies din învelișul lor apăsător, așa de încet și cu atîta frică, încît nu te miră gîndul unora de a crede și pe planta înzestrată cu o pricepere de lipsă în apărarea vieții sale.

Mai întîi să îndepărtează solzii groși, ca să nu strîngă, prin îmbrăcămîntea lor scortșoasă, frunzișoarele ce cresc, pregătîndu-se pe îndelete pentru a da la rîndul lor hrană arborelui bătrîn, că le a îngrijit cît au fost micuțe. Pe măsură ce mugurele crește, solzii să fac și ei ceva mai lungi, ca la ficce clipă de primejdie să poată învîli din nou odrasla dată în paza lor.

Dar dacă ar fi numai atîta! Încearcă de dă în lături cu un ac solzii încheiați unii de alții, pentruca să ajungi până la frunzișoarele strînse sul de un galben-verziu și cu fața încrețită. Ca să ajungi până la el, trebuie să înlături un fel de scamă mătăsoasă, ce-l învălește ca în vată. Se înțelege îndată că rostul acestei învăltoare e ca și acela dela pînul de gîină abia eșit din găoace: să fie cald apărînd frunzișoarele

ca și florile strînse grămadă, împotriva vremii rele din afară. Dar ea mai are și alt rost. Cînd frunzișoarele abia au început să se întindă scăpînd la larg, învăltoarea ia locul cleiului de pe solzi. Ea nu le apăra cum apăra vata, vata ce învălește vr'un corp ușor de stricat, nu le ține numai căldură sub îmbrăcămîntea solzișorilor, ci frunzișoarele odată desfășurate, ea oprește perderea apei prin evaporare. Din frunzișoarele cu pelița subțire, cu țesutul slăbuț, apa ce le vine după atîta trudă și drum lung din rădăcini, repede s'ar preface în aburi, dacă nu ar fi perisorii mătăsoși ce le învăle din toate părțile. Abia după ce mugurul s'a schimbat într'o mică rămurică, iar frunzele și-au căpătat deplina putere de viață, învăltoarea de fulgi pierde, ca ne mai avînd nici un lucru de îndeplinit, iar solzii crescuți ca niște aripi de cărbuș, se deprind și ei lăsînd slabe urme în jurul ramurii tinere. Astfel castanul e scăpat de vremea rea a primăverii și numai mulțămîntă alcătuirii mugurilor săi. noi ne bucurăm așa de timpuriu de umbra deasă a frunzelor numeroase răsfirate ca degetele minilor. Din pricina acestor prevederi de apărare a lăstarelor tinere, castanul e plantat de-alungul străzilor prin orașe. Pe cînd el își ridică florile albe, pătate cu ruginiu, ca niște candelabre, eșite din mijlocul frunzelor, salcîmul abia se încumetă să dea colți, lăsînd să se vadă capătul verziu al frunzișoarelor ținute închise în învelișul scortșos al mugurilor...

„Reuniunea Economică” dela Orăștie a avut Dumineca trecută bucuria de a-și putea duce în deplinire hotărîrea sa de a împărți de-odată, într'o singură comună, un număr mai mare de altoi. Toate altoile ce le-a căpătat de data asta prin ministeriul de agricultură, dela școala de pomi din Tisa (lîngă Dobra), anume 500 meri și 100 de nuci, — le-a dus în comuna vecină Romos, și a împărțit aci între membrii sei toți merii și o parte din nuci, iar cei mai mulți nuci, — fiindcă în Romos nu le pîrște așa de bine, — au fost duși în comuna vecină Romoșel, unde le merge nucilor foarte bine și oamenii îi pun bucuroși, făcînd an de an frumoși bani din nucile vindute.

Au ieșit partea „Reuniunii” secretarul C. Baicu, economul „Reuniunii” I. Fleșer, președ. I. Moța, alăturîndu-se lor și dl Dr. O. Sglimbea, dir. „Ardelei” și dl Nic. Branga, funcționar la „Ardeleana”.

Vestindu-se în comună că trimișii Reuniunii au sosit, s'a adunat popor mult care a ascultat îndrumările date de dl C. Baicu despre cum trebuie umblat cu altoaia nainte de punerea în pămînt, cum trebuie ea pregătită pentru plantare, cum trebuie gălîită groapa și pămîntul în care să așeze noul oaspe al grădinei. Să-l omeșli și grijești cît mai bine, ca pe un oaspe prețios, care bine îți va răsplăti omenia ce o pui pe el! Le-a arătat apoi în praxă cum să pune altoaia, punînd una aci în fața tuturora și tocîndu-i coroana

și dînd'o plantă frumoasă în samă stăpinului (grădina pîr. Basarabă).

S'a trecut apoi la împărțirea altoilor, vorbindu-se oamenilor despre marele folos ce-l pot avea pe urma lor.

S'a dat apoi fiecăruia altoile cu cite s'a fost scris încă din primăvara anului trecut. Cite 14 cr. (28 fil.) altoaia. S'au împărțit altoii aievea frumoși, mari, încît toți economii erau foarte mulțumiți de ele și să mai fi avut pe altele, toate ar fi trecut. Durere, Reuniunii i-s'au dat numai prea puține față de cite a cerut și cu cite s'au fost înștiințat membri din două comune.

Avem cea mai bună nădejde, că pe urma acestui fel de lucrare a Reuniunii noastre Economice, de a duce altoi cu grămada în o comună, — să vor vedea în curînd roade bogate și simțite de poporul nostru economic.

Fugiți de războiu. Aproape nu e mirare că din țerile slave întovărășite contra Turcilor, mai fug unii alții prin țerile vecine pentru a-și mîntui viața de care văd că mai au lipsă, — căci altcum ar fi duși și ei pe cîmpul cumplitului măcel, unde cite într'o singură zi își ajung capătul două-trei mii, ba și zeci de mii de soldați.

Că de Turci fugiți din războiu e plin prin Ungaria, asta e lucru știut de mult, pe aici au fugit acei ce luptaseră pe la hotarele Bosniei.

Dar acum vine din România știre, că și acolo au fugit mulți Bulgari, pîn' acum peste 1200 de inși, Numărași bine vor fi ei și mai mulți!

Auto și tranvai. Automobilele și tramvaiele (trenuri de stradă în orașe mai mari) sunt azi mijloacele cele mai repezi de cărușit oameni și lucruri de colo colo, — dar tot așa aceste cărușe de foc sunt și purtătoarele celor mai multe primejdii pentru cei ce călătoresc cu ele. Zilele trecute s'a petrecut în Berlin o nenorocire mare călătorilor din un automobil și un tranvai. Un vagon de tranvai venea în fuga lui pe șine din o uliță, și în același timp din o stradă de laturi venea în goană puternică un automobil ce ducea călători. În automobil ședeau, afară de conducător (șofer), încă nouă călători. Automobilul voia să se ferească de un căruș cu lapte și conducătorul lui își avea privirea asupra acestui căruș, cînd iaca să vede nas în nas cu tramvaiul. Șoferul nu mai avea timp să oprească: Automobilul s'a izbit de roatele tramvaiului și s'a sfărîmat tot dărabe! Călătorii din el au zburat în cerc mare pe sus zvirliți pînă departe, și 6 din ei, cu șoferul împreună, au murit aci pe loc, ceilalți au fost răniți greu.

Preotul „milos” față de jidan. În „Tribuna”, (Nr. 21 din 1912) să dase o știre urîlă: că în Gavoșdia un jidan își așezase crîșma

foarte aproape de biserică. S'a dat ponoslu la direcția financiară și a ceea, văzînd că e drept că crișma poate tulbura chiar slujba din biserică prin larma sa scandaloasă, — a luat evreului același licența și el a trebuit să plece din sat.

Dar peste un oare care timp iaca alt jidan își deschide „putica” tot în acea casă. Și să dă jidanul pe lângă oamenii bisericești, și-i roagă să-i dea voe a sta acolo, că șă, că pe dincoala, — oamenii nici să-i audă de nume! Singur preotul I. A. Morușcă s'a aflat care — ci-că pentru oarecare onorar, a dat evreului adevărînță, precum-că crișma lui nu tulbură slujba din biserică! Și jidanul și-a cîștigat licența de crișmă aci lângă biserică!

Așa spune știrea de care vorbim. Dl preot Morușcă a făcut pentru asta proces de pressă dlui George Moldovan, negustor în comună, (fost administrator al ziarului „Tribuna” la Sibiu), — învinuindu-l că i-a vătămât onoarea, l'a calomniat!

În 26 Martie a. c. s'a pertractat acest proces naintea tribunalului din Oradea-mare, ca curte cu jurați, — și tribunalul, aflînd de întemeiatele cele arătate de dl. G. Moldovan, l'a declarat nevinovat!

St. Mărcuș și soții — pe la noi. Trupa de iubiți cîntărești: Stefan Mărcuș și Ionel Crișan, bine cunoscuți publicului nostru, avînd și pe dl Nicolae Băilă cu dinșii, încep un nou turneu artistic prin Ardeal și Ungaria. — La Orăștie vor concerta în 16 Maiu.

Vom publica programul turneului îndată ce va fi stabilit deplin.

A apuca'o setea în sicriu — pe o Unguroancă dela Kecskemét. Ziarele maghiare aduc povestea unei întâmplări tare ciudate ce a avut loc în o familie de cubiciși dela Kecskemét:

Ci-că o Unguroancă bătrînă de 85. de ani, Szivó Erzsí, văduvă a unui cubicuș (spărgător de piatră de pe lângă drumuri), murise. Fiul seu mai mare, la casa căruia locuia, a așezat'o cu cînte și omenie în sicriu și sara a chemat mai mulți vecini la priveghiu. Le-a pus pe masă cărțile de joc, pipe cu duhan și o glajă cu vinars. Colea cătră miezul nopții, cînd vecinii își petreceau mai bine și povesteau cîte toate, iaca numai unul din ei vede, spre marea sa mirare, că bătrîna își ridică capul din sicriu, ba să ridică de jumătate într'un cot și privînd cu niște ochi silicioși spre masa celor patru ce priveghiau, le arăta cu o mînă spre masă și spre gură sa! Ceia crezînd că moarta s'a trezit arsă de sete, — i-au turnat apă într'un păhar și i-au dat. A dus cu lăcomie păharul la gură, dar cum a simțit că e apă, l'a împins napoi și iară arăta mulă spre masă. I'au dus atunci oamenii un păhar de vinars! Cum îl puse la gură, îl supse de nici strop din el nu mai rămase! Apoi își plecă capul fericită pe perină și muri de

tot! O apucase pe hîrca beuloare setea în sicriu și nu putea odihni de dorul de-a mai gusta odată din glăjuță.

Negustor, atacat de răufăcători, în ziua mare! Ioan Molodeț, negustor în Șibot, să duse în 20 Martie la Sebeșul săsesc, ca să-și cumpere bucale și ceva mărfuri. Cînd să se întorcă, după amiaz, spre casă, s'a oprit nișel la ospătăria lui N. Blindea, lăsînd trăsura în drum. Un alt drumeț, N. Popa din Pianul de jos, l'a rugat să-l iee în căruț pînă la locul unde i-se desparte drumul spre Pian. L'a luat. Pe drum nainte mergea încă o trăsura cu 3 oameni în ea. Nainte de hula Sebeșului, un om din trăsura de nainte, să dă jos și rămîne napoi, pînă îl ajunge trăsura lui Molodeț. Să apropie de trăsura și, fără a întreba pe gazdă de bine ori de rău, să aruncă în trăsura lui în șireglă! Molodeț să uită napoi. Vede pe strein în căruță și acela în loc de-o vorbă bună ceva, uitîndu-se urît la el. Întreabă pe N. Popa, că cine-i omul ăsta? „Da iaca un om dela noi”, îi zice oaspele seu dinții, oarecum liniștindu-l. Cînd trăsura începu a urea, coasta hulei, negustorul zice omului din șireglă să se dea acum jos că-i greu calului.

El s'a dat, dar a început a injura pe stăpînul căruței și s'a răstîit cu o piatră la el, zicînd: „Ce ai avut cu dumnealui (cu N. Popa)? Să vede că caută ceva cuvînt de pricină din chiar senin: „N'a avut nimic cu mine, mă!” îi răspunde însuși N. Popa, și i-a stat în cale să nu dea. Negustorul să dă pe de-a stînga căruței, și vede că și cei de nainte, s'au oprit în vîrfurile hulei și par'că să sfădesc.

Negustorul începu a să teme că și acela pe el îl așteaptă. Într'aceia o trăsura din Pian, a unui crișmar, trece pe lângă Molodeț. Acesta strigă pe omul cu căruța să stea să-l apere, că aci, precum vede, niște oameni răi îl încungură! Dar acela a trecut. Vede că omul ce fusese în șireglă vine dinapoi după el, și unul îi încungură trăsura de-o parte, altul de cealaltă. Pe negustor îl apucă o spaimă ușor de înțeles, — mai ales cînd vede că cel ce venea pe partea unde era el, vine la el și-i trage una peste cap, fără nici o pricină. Negustorul strîmțorât strigă pe ei: „Oameni buni dați-mi pace! Ce aveți cu mine?” — Atunci vede că și cel de dincolo trece pe lângă cal dincoace, — și acum văzîndu-se foarte primejdiiuit, Molodeț scoase revolverul și poc! poc!, în jurul seu, apărîndu-se! De-odată streinul ce-i dase lovitură peste cap cade jos grămadă, iar celalalt, lovit de glonț numai în pălărie, și văzînd că pe aci e rău, a luat-o la trăsura lui și șterge-o! Cel de dinapoi încă și-a făcut calea întoarsă.

S'a aflat că omul ce atacase pe Molodeț, a fost împușcat în creștetul capului, — semn

că să repezise spre el cu capul plecat nainte.

Oameni tare răi trebuie să fi fost cei ce i-au stat negustorului în drum, căci era ziua între 4 și 5 oare, cînd îl încungiuraseră cu vădit gînd rău, gînd pe care unul din ei l'a plătit cu viața.

VESTIRE

dela „Librăria Națională” S. Bornemisa din Orăștie:

Podoaba unei case, așazicînd diploma de cultură a celui ce o locuiește, este: *biblioteca* (scrinul cu cărți) ce să vede în casă!

Dar oamenii noștri din popor, și cînd vreau să-și cumpere o carte, ori un număr mai măricel de cărți, ca început de „bibliotecă”, — nu prea știu ce să-și cumpere și adesea iau ce le dă vinzătorul, iar vinzătorul de cărți nu la aceea să uită, că ce carte dă omului, ci că el la care are cîștig mai mult? Și dacă la o carte, altfel netrebnică, are cîștigul cel mai bun, — el pe aceea i-o imbie omului.

Acestui obicei de osîndit al multor vinzători de cărți, vrea să-i pună capăt „Librăria Națională” din Orăștie, țînînd și punînd în vinzare numai cărți aievea alese, bune, de care cetitorul să aibă un folos sufletesc, fie că să alege cu învățături bune din cetera lor, fie că are prin ele o petrecere sufletească plăcută!

Ba „Librăria Națională” vine în ajutorul celor ce doresc a-și face un început de bibliotecă: întocmindu-le ea însași biblioteca!

Și, pentru ca și cel sărac să își poartă lua pe bani puțini, o bibliotecuță (un număr de cărți) potrivită puterilor sale, — „Librăria Națională” din Orăștie a ales biblioteci ieftine: de 12 cor., de 25 cor., de 50 cor., punînd în fiecare: și poezii și nuvele și cărți de știință și romane și de teatru, de toate ce să află și în bibliotecile celor mai cu prindere! Așa, ca și săracul, pentru bănușii sei mai puțini, să poată gusta din științele pe care le are bogatul în cărțile sale mai mari și mai scumpe!

Trimiteți cu încredere bani la adresa de mai jos, și veți primi aștea cărți alese și plăcute, cîte vi să cad de banii trimiși, după ce a tras plata postei recomandat!

„Librăria Națională” S. Bornemisa

Orăștie (Szászváros), Ungaria.

POSTA REDACȚIEI

Dsăle *I Crișan ec.* în *Szamos-tohát!* Ne scrii: „Vă rog ca cu 1 April să-mi trimiteți Foaia Interesantă”, dar numai aceasta. Dar unde ai cetit dta că îți poți abona „Foaia Interesantă” singură? Și și aceea numai așa cu o cerere, nu cu banii trimiși pentru ea. Prețul acelei foi e 1 cor. pe an. De țî-am trimite o singură, ar trebui să plătim 52 cruceri numai porto. Noi țî-o trimitem și singură dacă ne trimiți în fiecare săptămînă 8 fil. din cari 2 fil sunt prețul foi, 2 fil. poșta, 2 fil. cuvertă în care să țî-o punem și 2 fil pentru scrisul adresei. Altfel nu să poate. Ne mirăm că ni-se pot trimite și astfel de cereri copilărești.

G Tulea în *Mercurea*. Trezîndu-ți foile aici acasă, te socotim plătit pînă la 1 Iulie a. c.

Dumitru Bătea, Pétroșeni. Ți s'au trimis numerii 13 14 la Lonya dar ceilalți să rămînă la Pétroșeni ori ba? căci din scrisoarea dta nu să vede că rămîne adresa asta tot așa schimbată ori numai pe aceste 2 săptămîni? Cîț vă rugăm. să ne scrieți bine limpezit, și nu o faceți.

Corbul d. B. Cele populare nu-s populare, ci fabricate de dta și asta să vede, și nu-s reușite deloc. Cele aievea populare să cunosc și le publicăm bucuros. „Chemarea”, încercare încă prea slabă.

Dlul Cost. B. în *M. Poesia* nu se poate publica.

Simion Danci, Vulcan. Scrie-ne că pînă acum pe ce adresă țî-a mers foaia?

Dlul George Cionca, Kutyfalva. Adresa e V. Moldovan la redacția „Solia Satelor”, Kolozsvár. — Așa o carte nu știm să fie.

Ioan Moldovan inv. Releeg. Numai chipul e de lipsă, altceva nu.

Pavel Moican. Nu ai restanță.

Dlul Ioan Brizu, Gertényes Am primit dela dta 1.50 fil. Ești plătit numai pe anul trecut și pe acesta pînă în 1 Martie. mai trimite dacă mai dorești foaia.

Dlul Dumitru Matei. Pentru leacul dorit, scrie dlui Cornel Demeter, apotecar.

Dlul George Prundus cantor *Kisigrice*. Nu avem cunoștință unde ai putea căpăta o astfel de mașină.

Dlul Teodor Ciuchendea inv. Sugag. Mulțumitele publice numai pe plata le publicăm. Pentru oare nu ni-să trimite taxa, nici nu le ținem.

„*Depemurăș*”. E prea vag ce spui. Spune-ne numele comunelor și a persoanelor cari au pățit acele lucruri, — și le așezăm noi cum să cade în foaie, punînd poate numai inițialele numelor și numirilor. Și ne scrie că dta însuși cine ești. Altfel nu să publică.

Un funcționar

de administrație, — să primește în administrația „Libertății”. Post stabil.

„Foaia Interesantă” de pe 1912

o avem legată în volum! Celor ce au fost trimis bani pentru ea, — li-s'a trimis tuturor! — Prețul 1 cor. 40 fil. franco! — Tot așa volumele de pe anii de mai nainte!

Unde nu-i școală românească

în comună, ci numai ungurească (ori de nici un fel), dăm, pentru răspîndire în mijlocul țînerului și a copiilor mai măricel de școală, ori ieșiți dela școală, „*Calendar Național*” pe 1913, cu prețul scăzut la 10 fileri calendarul, și poșta să și-o plătească cei ce le cer. Însă numai pe bani trimiși înainte!

O facem asta pentru că „*Calendarul Național*” pe 1913 imbie o celire tare plăcută, *întăritoare a sufletului românesc*. — și de acest lucru avem mare lipsă mai ales în comune în care școala românească a fost închisă prin răutatea stăpînitorilor zilei.

Am menit din Calendarele noastre 2000 spre acest scop, pe care le dăm cu acest preț scăzut. Grăbiți a trimite după ele pînă sunt.

Magazinul de lemn și scinduri C. BAICU în Orăștie.

AVIZ!

Aduc la cunoștință onoratului public din Orăștie și jur, că cumpărând mai multe zeci de vagoane de material bun, cu un preț favorabil, am scăzut, leznit, prețurile, atât la lemn cioplit, cât și la scinduri și lațuri, încât le vînd mai ieftin ca ori-unde și ca ori-cine!

Mai am în depozit țiglă de Zsombolya, Kolarit, trestie, țement, cuie, și alte ce-s de lipsă la edificări!

(961) 1-3

Magazinul C. BAICU.

Unul sau doi concladați de advocat

cu pracsă deplină, — află aplicare îndată în cancelaria advocațională a subscrisului. Condițiune foarte favorabile!

Dr. Petru Groza,
advocat, Déva.

(959) 2-3

Anul I. și II. din „BOBÎRNACI”, dînd cite un volum de 100 pagine, cu mii de glume, umor, satiră, — foarte producătoare de haz, — le avem legate în volume deosebite, pe care le vindem cu 35 cenți unul, trimis franco recomandat la America.

Administrația „Libertatea”

în ORĂȘTIE (Szászváros)
sau la Librăria Națională, tot aici.

Picăturile de stomac alui BRÁDY

oalente; Picăturile Maria Zell, mai mult ca de 30 ani așa s'au valorat că nu pot lipsi din nici o casă. Efect neajuns la conțurări de mistuire, la ardere de stomac, infundare, zgîrciri de cap și rînză, amețeli, nesomn, colică, anemie etc.

Să capătă în toate apotecele. 0 sticlă mare cor. 1.60 mică 90 fl.; 6 sticle mici 5 cor. 80 fl. 3 mari 5.30. Primind banii, să timit franco, priu!

Apoteca K. BRÁDY
la „Reg. Ung.” în Viena, I.
Fleischmarkt, 2. Depot 5

Atenți la marcă care e: St. Fecioara de Maria-Zell; pachetare roză și subscrierea de pe chipul de alături.
(593) XX. 20-25.

Măestru curelar,

pregătind hamuri, dela cele mai simple până la cele mai de lux, apoi ștele de piele, șezuturi de trăsuri și tot ce să ține de mîestrăria asta!

Primește și tot felul de reparatură de hamuri, șaua, șezuturi de trăsuri și altele.

Adresați vă la: Ioan Comă, măestru curelar în Oștie, în piață, lângă prăvălia dlui Ion Lăzăroiu.

Secretul meu.

Sistemul meu, de a cumpăra cu bani gata toamna, marfă de mîna întie, — îmi face cu puțință a pune în vînzare

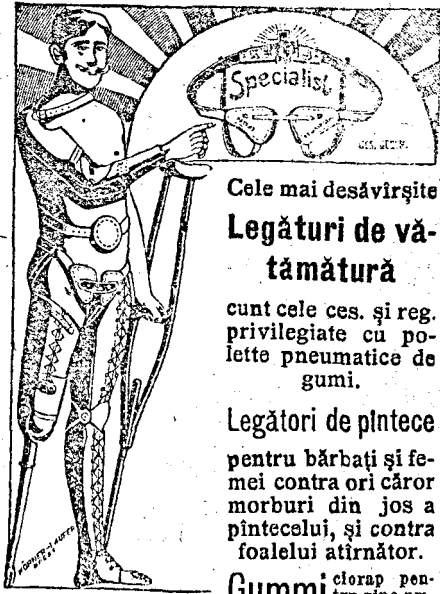
Vinuri bune,

curate, exclusiv din Ardeal, — pe lîngă prețurile cele mai ieftine!

Fă o probă cînd ai la casă un botez, o cununie sau altă sărbătoare familiară.

Prețurile: dela 70 fileri în sus. Felurite soiuri curate.

(571) 40-50 HANS STEPHANI
hotelier, Orăștie (Szászváros).

Cele mai desăvîrșite Legături de vătămătură

cunt cele ces. și reg. privilegiate cu pollette pneumatice de gumi.

Legători de plintece pentru bărbați și femei contra ori căror morburii din jos a pîntecelui, și contra foalelui atîrnător.

Gummi clorap pentru vine umilate. pe sama celor am-

Picioare și mîni măiestrite pentru umblat și spriginit

Mașini ortopedice pentru umblat și spriginit

Corsete artificiale și spiginitoare.

Ținătoare oblu pentru copii și fete crescute și strîmb precum și ori-ce articli de lipsă la

îngrijirea de bolnavi, pregătite după cele mai moderne sisteme cu prețuri favorabile de fabrică.

Col mal nou catalog ilustrat cu 3000 chipuri, și instrucție de întrebuintare, trimite gratis și franco:

Fabrica ces. și reg. privilegiate de bandage (legători) și de articli higienici de gummi: (773) 10-

I. Keleti, Budapeșt, IV. Prov. Koronahegy u. 17

Onorate Domnule!

Cunoscînd multe lipsuri ale publicului românesc din provincie, am deschis în Budapeșta

Birou de informații și Agentură românească.

Dau ori-ce informații în ori-ce cauză ce să ține de Budapeșta. Exoperez rezolvarea grabnică a diferitelor rugări făcute cătră ori care ministru, Curie ori al officiu. În cauze de licențe, de căsătorie și alte drepturi exoperez rezolvarea în cel mai scurt timp posibil.

Prin mine se pot comanda pe credit în rate de 5-6 ani cu prețuri ieftine, ori-care sistem de motoare cu benzina ori cu oleiu brut ori cu gaz. Toțfelul de mașini de treerat, toțfelul de mori cu petri fine și cu motoare trainice. Toțfelul de automobile, pumpe și ferestrele, precum și alte recovisite economice. — Toate aceste vor fi garantate pe mai multă vreme și vor fi cumpărate dela cele mai vestite fabrici, deci din mîna primă, — și nu dela agenturi jidovești. Zilnic primesc plîngeri dela țărani români cari cumpărînd mașini dela agenți au fost înșelați, cîci neștilînd țărani români ungurește, au iscălit contracte a căror conținut nu l'au cunoscut. Planul meu este ca să-i scutesc pe ai noștri de șarlataniile jidovilor și să-i scap de procese. Il sfătuiesc pe fleștecare Român doritor să-și cumpere ceva, să-mi scrie ca să merg eu la dînsul, ori să vină dînsul la mine să ne înțelegem, iară de agenți jidovi să se teamă ca de foc și să-i scoată afară din casele sale.

Exoperez dela băncile mari din Budapeșta împrumuturi pe amortizare de 20-25 ani, cu procente mici, și mijlocesc vînzări și cumpărări de moșii și păduri mari,

Cumpăr griu, cucuruz, ovăs, bol, oi și porci. Toțfelul de poame și legume și altele.

Caut agenți români pentru părțile locuite de români.

Pentru serviciul meu imi plătiți o taxă după învolală.

Cu stimă

L. OLARIU, Budapeșt.
II. Tölgyfa u. 10. II. 8.

(în BUDA, lîngă podul »Margithid«).

MED. UNIV.

Dr. Corneliu Dărămuș

specialist în boale de femei și specialist în morburii de dinți.

Alba-Iulia, piață

ordinează dela 8-10 pentru boala de femei, dela 2-5 pentru morburii dp dinți. (737) 18-20

Fărină, — Tărițe.

Fărină de cea mai aleasă calitate, pentru pâne bună și aluaturi (prăjituri), — precum și tărițe, vă recomandă în ori-ce cantități, cu prețuri moderate,

Abrahăm Manó
Orăștie (Szászváros).

(572) 39-

Capital social Coroane 1,200.000.

Telefon Nr. 188.

Postsparcassa ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare” societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii PARTENIU COSMA, directorul-executiv al „Albinei” și prezidentul „Solidarității”.

„Banca generală de asigurare”

face toțfelul de asigurări, ea asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. — Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările să pot face prin oricare bancă românească, precum și la agenții și bărbații de încredere ai societății. — Prospective, tarife și informațiunile să dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricînd în serviciul societății.

»BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE« dă informațiuni gratuite în ori-ce afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare”.
Sibiu—Nagyszeben. — Edificiul „ALBINA”.

OLIVIU PASCU,

= inginer diplomat =
ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS
Strada Berilului Nr. 8.

Intreprinde ori-ce lucrări tehnice și arume:
măsurări de pământ, de păduri, parcelări,
corecții de hotar, brazde, cit și desemnări
de mape și schițe.

Pregătește planuri și preliminare privitoare la
ori-ce-fel de clădiri și alte lucrări; edifica
vile, case de locuit, clădiri economice,
plafone, și poduri de beton armat, șosele,
trenuri normale, trenuri economice și in-
dustriale, canale, apeducte, jilipe, etc.

Interes: îl sunt rugați a să adresa cu incre-
dere firmei, care cu plăcere le va sta la
dispoziție!

3-10
(939)

Doi învățăcei

se primesc în atelierul de feră-
ria a subscrierului. Condițiile mai
de-aproape a să cere la sub-
scrierul:

Lazat Radu
m. ferar, în Binținți
(690) 1-5 (Benczencs, p. Szászváros).

Publicațiune.

Crișma comunală din Hesz-
lér, (posta M. Keszásza, comit.
Tirnavei mic) constatătoare din
2 chilii pentru crișmă, 1 pen-
tru prăvălie, 1 pentru locuit în
1913 april 8 să esarendează
pe 6 ani.

Arînda să începe 1 Maiu a-
nul curent.

Crișma are drept de trafică
și sare.

Prețul de strigare 600 cor.
Keszler 20 Martie 1913

Tufan (959) 1-1 Flocă
notarlu jude comunal.

VINURI

vechi și noi — de vindut!

Adresați-Vă cu toată incre-
derea la proprietarul de vii din
Șiria (Világos), PETRU BENEÁ,
căci Vă trimite numai *vinuri
bune, curate* și pe lângă pre-
țurile cele mai moderate!

Vinuri vechi: Vin alb 82 fl.,
Rizling 86 fl.,
Roșu 1 cor. Siller 84 fl.
Carbenet 1 cor. 10 fl.

Vinuri noi: Alb 64 fl., Siller
66 fl., Rizling 68 fl.

Rachle de treve (comnă) K. 1.60.
Rachle de comnă, specialit. K. 2.20.
Prețurile sunt semnate după li-
tru, în fileri. Vinurile și rachia
să expediază sub îngrijirea pro-
pria, dela 50 litri în sus, cu
rambursă. *Vase împrumutez
pe timp de 2 luni.* Pentru cali-
tatea vinului garantez:

PETRU BENEÁ,
proprietar de vii. 3-20
Világos, (Arad. m.)

Nu cumpărați săminte dintr'alt loc
decit dela

MAGAZINUL AGRICOL

(Prop. C. BĂILĂ & Comp), în Sebeșul-săsesc (Szászsebes).

Sămintă garantată de trifoiu, lucernă, de napi,
de nutret, de varză (curechi) și tot felul de
legumi și flori de primăvară, grâu orz, ovăs
și măzeriche pentru sămănat. — Din toate se-
minte le ținem numai soiurile cele mai bune!

Cereți preț-curent!

Făinuri excelente, țărițe și tot felul de cereale!

Du gros & en detail.

958 1-3

Rachiu de prune

curat să află de vindut la sub-
semnatul în prețurile următoare:

1 hecto	21 grade	57 cor.
"	22	" 60 "
"	23	" 63 "
"	24	" 66 "
"	25	" 68 "
"	50	" (rachiu întors) 240 cor.

La cantități mai mici de 700
l, rog să trimiteți vas de acasă
— cit să poate. (957) 2-10

Aron Ungur propr.
Tirnavă, p. Branyicska, gara Marosillye.

AVIZ!

Celor, în cazuri triste de moarte, au trebuință a cum-
păra *coșuri, cruci, etc.* simple și împodobite, la sub-
scrierul se află mai estin ca ori-unde!

Un coșciug, care s'a vindut până-acum cu 25 fl. îl vind cu
numai 18 fl!

Rog pentru binevoitorul sprigin

Cu toată stima:

Dumitru Martin

măestru măsur în Orăștie.

Strada Cetății Nr. 15 (Casa proprie)

Lîngă casa orașului.

(922) 4-

Millicane

de înși folosesc contra

TUSEI,

răgușelei, catharului, îmbălării,
tusei măgărești și cu zgirciuri!

KAISER- Caramelle- pectorale,

cu marca „3 brazi“.

6100 de atestate autenticate
prin notar public, ve-
nite dela medici și pri-
vați, apeveresc succesul sigur.
Sunt bomboane extrem de
priincioase și cu bun gust.
Să capătă în pachet de 20 fil.
de 40 fil. și doza de 60 fileri
la farmaciile

CORN. DEMETER în Orăștie
JOS. GRAFFIUS

(732) 18-20

Serviciu acurat!

!!! MAGAZIN DE MOBILE ÎN ORĂȘTIE !!!

Am onoare a a-
duce la cunoștința o-
noratului public, că
am arangeat în O-
răștie, Drumul țării,
Nr. 3., în casele pro-
priei un

magazin de mobile

mobile singuratic, dela cele mai simple până la cele

Prînzitoare și dormitoare
dela 300 cor. în sus

Rog spriginul și cercetarea binevoitoare a onoratului public

Cu stima

BRUTUS BRASSAI

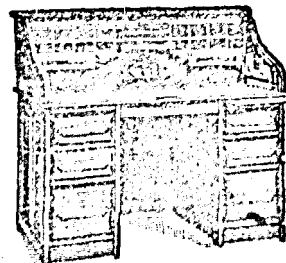
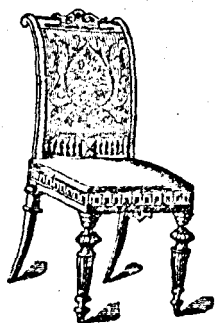
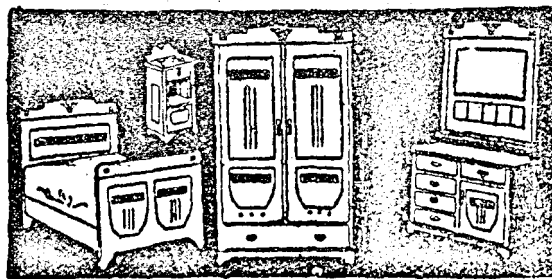
întrepr. de înmormintare și magazin de mobile.

Tot aici să primesc și de ÎNVĂȚĂCEI
din jurul Orăștiei.

corăspunzător rece-
rintelor timpului de
azi!

Țin în depozit în
alegere bogată aran-
geamente de prin-
zitoare, dormi-
toare, saloane
odăi de domni
și cancelării, —
precum și ori-și-ce
mai luxoase.

741) 9 -

Prețuri ieftine!